

El diari monàrquic per excel·lència de Madrid, ABC, passà de puntetes sobre l'afet Botín i, en canvi, ha tret tota l'artilleria pesant contra el nacionalisme amb motiu del cas Pujol.

Parts i quarts, o sigui obrar injustament afavorint uns i perjudicant els altres, és el que ha fet la premsa de referència espanyola amb els casos Botín i Pujol. Els quatre diaris impresos analitzats són ABC, El Mundo, El País i La Vanguardia. S'han consultat els diaris del dia en què els respectius escàndols van esclatar i els de les jornades successives, en total vuitanta exemplars. Quantitat de documentació suficient per extreure la conclusió que, per una altra banda, a simple vista ja s'havia pogut palesar: les parts i quarts que han fet.

Amb relació al banquer tot va ser prudència, gens d'opinió, passar el tràngol com més aviat millor i, sobretot, pensar i repensar molt bé totes les paraules que usaven, no fos cosa que aparegués algun adjectiu inconvenient. En el cas de Pujol no hi ha hagut cap contenció. De fet ha estat tot el contrari: exuberància tipogràfica, desplaçament informatiu a més no poder, anàlisi des de tot punt de vista, pàgines i més pàgines, opinions sense aturall –i totes en contra de l'ex-president–, titulars valoratius extremadament negatius contra ell i la seva família i, en el cas dels diaris madrilenys, mesclant en tot l'afet CiU, el nacionalisme i el procés sobiranista.

Parts i quarts

Els diaris impresos espanyols de referència han tractat de manera molt diferent els 'casos' Botín i Pujol. L'hemeroteca en dona fe.

■ **ABC**
Sobre el 'cas Botín'. El 17 de juny de 2011 el diari monàrquic portava la notícia sobre Botín a la secció d'economia. Mitja pàgina amb un titular molt descriptiu, sense cap valoració, servia per informar que "L'Audiència investigará els Botín per un presumpte delict fiscal". Un destacat matisava: "La família assegura que ja va regularitzar la seva situació el 2010".

Els dies següents l'ABC no trobà oportú continuar donant informacions sobre el tema. El dia 18, això sí, informava de la intervenció del banquer davant de la junta d'accionistes del seu banc: "Feina i confiança, receptes de Botín per sortir de la crisi", es meravellava el diari.

El 22 de maig de 2012, novament a les pàgines d'Economia, un simple

breu –un terç de columna– tancava l'afet amb un lacònic titular: "Arxiven la causa contra Botín per un presumpte delict fiscal".

Sobre el 'cas Pujol'. El 26 de juliol de 2014 la conservadora capçalera de Madrid obria a tota plana: "Pujol confessa que ocultà durant 34 anys diners fora d'Espanya", i dedicava a l'afet dues pàgines senceres d'interior. L'editorial treia foc des del títol mateix: "La hipocresia de Pujol". No sols el crucificava sinó que, sobretot, volia deixar clar que "la nova troballa [no diu quines han estat les anteriors] confirma, un pic més, que el nacionalisme és la bandera que usa l'elit política catalana per amagar els seus tèrbols negocis i garantir la seva immunitat mitjançant la construcció

del seu particular paradís”.

Els nou dies següents no canvià el to ni el desplegament. “La confessió de Pujol deixa sense legitimació el desafiament sobiranista català”, conclouia en portada el 27. Per si algú no ho havia entès, l’editorial ho aclaria. Sota el títol de “Menys vies, menys corrupció, més Constitució”, assegurava que era evident que Pujol “és el retrat de la part obscura de la classe política que lidera el procés separatista a Catalunya”. A més, dedicava *només* catorze pàgines a la qüestió, amb titulars com “CiU, un partit acorralat per la corrupció”, tot arrebossat amb opinions de Jaime González, Luis Ventoso, Antonio Burgos, José María Carrascal, Iñaki Ezkerra... tots els quals, com és bo d’imaginar, donaven tanta matrac a l’ex-president de la Generalitat com al nacionalisme en general. En paraules de Ventoso, un prodigi d’elegància, “la confessió certifica la podridura del règim que vampiritza Catalunya”.

No cessà el tsunami en cap jornada. Dedicà diàriament com a mínim tres pàgines completes d’interior –que s’allargaren a sis, vuit o les que fessin falta– per intentar desprestigiar Pujol i, a través d’ell, el nacionalisme en general i sobretot el procés sobiranista. En aquesta croada les plomes opinants hi juguen

un paper estel·lar. Com és el cas, el dia 28, d’Isabel San Sebastián. Sota el títol de “Espanya no roba” conclou el seu peculiar raonament assegurant que els nacionalistes “enverinaren la convivència, atiren l’enfrontament i la divisió per convertir la Generalitat en la seva finca”.

El 29 dedicava les tres pàgines obligades a la diària filtració: “Hisenda investiga les dades fiscals aportades pels Pujol”, i en un faldó de la 21 descobria una monstrositat: “El banquer de la família [de Pujol] és un directiu del F.C. Barcelona”. Ja es torbava, ja, el pèrfid Barça a aparèixer. El cim de la jornada l’aportava una entrevista a Jon Juaristi, imprescindible quan es tracta d’atacar el nacionalisme: “A Catalunya hi ha una amenaça sobre la llibertat cívica”.

El dia següent el cas ocupava honors a quasi tota la portada: “El clan Pujol va cobrar 12 milions en comissions amb factures falses”. L’ABC no necessita, com es veu, esperar un acusació concreta de la fiscalia ni una sentència judicial. Ell té la seva veritat, que és l’única que val. L’editorial –“Pujol, retrat del nacionalisme”–, inenarrable: “Els que promouen la independència de Catalunya duen l’estigma de la corrupció al front”. Talment. Per si no bastava, les signatures de David Gistau i Ignacio Camacho hi insistien. Aquest últim acabava la deposició del dia amb una, si més no, espectacular conclusió: “Pel seu caràcter simbòlic, el *pujolazo* ha fet miques la tesi de l’espoli fiscal”.

El darrer dia de juliol el rotatiu més divertit de Madrid començava a tancar el cercle. Si abans havia descobert la implicació del Barça, ara denunciava que “Pujol Ferrusola oculta fons milionaris a Croàcia amb un testaferró d’ERC”. Pujol-CiU-Barça-ERC: tots els dimonis en el mateix sac.

Cada dia és una *festival*, a l’ABC. Sobretot a les opinions, sempre *mesurades* i *plurals*: a més dels ja citats, també hi intervenen Félix Madero, Jesús Lillo, David Gistau, Fernando García de Cortázar... La mesura que mostren va entre la crítica despiedada fins a la invectiva més cruel. La pluralitat es desplega des dels que ataquen Pujol, els que insulten el nacionalisme fins a les dues coses contra un i l’altre alhora.

Les pàgines d’informació que s’ocu-

pen diàriament –mínim, ja s’ha dit, tres– el cas fan contínues variacions i combinacions del mateix tema: “Clan dels Pujol: una administració al servei d’una família” (30 juliol), “El fill gran de Pujol oculta una propietat d’una casa de sis milions” (1 d’agost), “Tota una família sota investigació” (3 d’agost), “L’empresari de capçalera de Pujol va fer rics els fills de l’ex-president” (4 d’agost)... La qüestió és repetir un pic i un altre la cosa, sense defallir.

Sempre es culmina la jornada amb l’entrevista –una mena de diguem-ne “galeria dels antinacionalistes”– sobre el tema central en la qual apareix qualsevol mínimament conegut que tingui alguna cosa a dir contra els perversos catalanistes, com és el cas del ja citat Juaristi o, el 2 d’agost, de l’inefable Nicolás Redondo Terreros: “El nacionalisme representa el pitjor que tenen les tradicions”.

En resum, cadascun dels deu dies el cas va ser motiu de portada, hi dedicà quaranta-tres pàgines interiors, totes amb titulars valoratius –sempre negatius per a Pujol i el nacionalisme–, així com ingents quantitats d’articles d’opinió i editorials en el mateix sentit.

En contrast, el *cas Botín* no va merèixer ni una portada, només mitja pàgina d’interior, a més d’un breu; cap editorial ni article d’opinió.

■ EL MUNDO

Sobre el ‘cas Botín’. Dia 17 de juny de 2011 una crida de portada remet a les pàgines 36 i 37, secció d’Economia, on s’informa que la fiscalia ha presentat “una denúncia contra els Botín”, i en un suport d’anàlisi es comenta que “és un cop d’imatge” per al Banc de Santander i el seu president.

L’endemà es fa referència, a mitja pàgina 42, que “Botín manté el seu suport a Zapatero a pesar de la denúncia”. El to de la redacció sembla indicar que el redactor se n’estranya i ressalta el tarannà del banquer, que no s’ha enfadat. Lògic. El periodista no podia saber que el president del Santander ja sabia aleshores que la denúncia es convertiria en fum.

El 23 de maig de 2012 el diari es limitava a constatar, a la pàgina 35, d’Economia, que s’havia arxivat la causa.

Sobre el ‘cas Pujol’. A partir del dia 27

Com *ABC*, el seu col·lega tan dretà, *El Mundo* també va fer parts i quarts: moderació amb Botín i exuberància crítica contra Pujol i el procés sobiranista.

de juliol, l'endemà de la confessió de Pujol, començà el particular *festival* d'*El Mundo*. Els editorials –cinc– van en la línia d'argumentar que el *cas Pujol* no és cap cosa aïllada del procés sobiranista que viu el Principat. Així, el dia 26, el diari assegura que “som davant d'una confessió històrica que dóna moltes claus sobre el que passa a Catalunya”.

Per descomptat, el rotatiu reflecteix les filtracions policials i de l'Agència Tributària com si fossin veritats jutjades. I per tant es permet editorialitzar donant per fet el delictes des del titular: “Pujol, una herència i mil i una comissions” (29

de juliol).

El que més preocupa *El Mundo* és fer tot un cos de la suposada corrupció i del procés català: “El cas afectarà el procés sobiranista”, (1 d'agost) i, clar, en conseqüència, la bona nova és que “El Govern [espanyol] ja no tem el desafiament d'Artus Mas” (2 d'agost).

Pel que fa a les opinions, ni una de les moltes publicades –Pedro J. Ramírez, Jiménez Losantos, Victoria Prego, Francesc Valls, Salvador Sostres, Luis María Ansón, Vicente Lozano, Arcadi Espada, Carmen Rigalt, Rafael Moyano...– deixa d'atacar ferotgement no sols Pujol i la seva família sinó tot el nacionalisme i,

per descomptat, el procés sobiranista. La tesi permanent és senzilla: si l'ex-president està sota sospita -bé, per a ells no hi ha sospites sinó veritats descobertes, encara que cap jutge no les hagi validades- el sobiranisme està tocat. És molt rellevant el que escriu el director, Casimiro García Abadillo, el dia 3 d'agost, en referència a la connexió entre l'escàndol i sobiranisme al cap del qual s'ha posat el president actual de la Generalitat. Amb el títol “Pujol, la caiguda del mite del ‘pagès arreglat’”, adverteix: “la policia creu que hi ha relació entre els comptes de Pujol i l'herència que tenia el pare d'Artur Mas”. Quasi calcat al que insinuava el ministre Montoro en el Congrés. Curiós.

El Mundo dedica al cas el dia 27 tota la portada i quatre pàgines d'interior; l'endemà publica una crida a la primera plana i quatre més a dins; el 28, de nou portada i dues internes; el 29, de nou honors d'obertura i tres més; el 30, primera plana i quatre senceres més; el 31, només dues a l'interior; l'1 d'agost, tema destacat a la primera i tres més; el 2, nova obertura i tres més a dins; el dia 3, novament és el tema més gran a la primera i n'ocupa quatre d'interior; i finalment, el 4 d'agost, una crida a la portada i tres pàgines completes. En total, és tema d'obertura en nou dels 10 dies i hi dedica 30 pàgines d'interior a més de nombrosos articles d'opinió i editorials -cinc-, sempre en clau crítica contra Pujol i la seva família, així com negativa al nacionalisme i el sobiranisme català.

A l'afer Botín, hi dedicà menys de tres pàgines, una crida de portada, cap editorial i ni un article d'opinió.

■ EL PAÍS

Sobre el 'cas Botín'. El diari del Grup Prisa informà de l'esclat Botín exactament igual que l'*ABC*. La qual cosa ja diu molt. Els diaris de referència de la dreta i del socialisme com a germans bessons. Clar, es tractava d'allò que es diu *qüestió d'Estat*, no debades afectava el principal banquer d'Espanya, amic de tots els presidents del Govern, siguin del PP o del PSOE.

El País publicà el 17 de juny de 2011, a la secció d'Economia, que “El jutge

investiga si Botín regularitzà del tot els seus comptes opacs a Suïssa”. Fredor asèptica, cap valoració, cap opinió. L'endemà, dos quarts del mateix. Informà sobre la junta d'accionistes del Banc de Santander i que Botín es limità a dir, sobre l'afer dels doblers al paradís fiscal, “no comento temas judiciales”. Aquesta actitud tan superba no mereix cap comentari editorial, ni opinió de columnista, ni valoració crítica... Res. Igualment, quan l'Audiència Nacional arxivà el cas, una mera informació constatà la fi de les tribulacions dels Botín. I prou.

Sobre el 'cas Pujol'. El 26 de juliol de 2013 *El País* obri –a la versió digital– amb la declaració de l'ex-president i editorialitza amb duresa sota el títol “Un engany de 34 anys”. El diari antigament autotitulat com “l'independent del matí” assegurava que, si bé “Mas intenta que no afecti CDC ni el seu Govern”, seria una empresa inútil perquè “el cas promet que es declinarà en plural (...) No es pot tractar els ciutadans d'estúpids”. A les pàgines de Política atacava amb la mateixa artilleria que *El Mundo* i *ABC*: “Una família sota sospita”, “Aromes corruptes en el clan Pujol”...

L'endemà el diari s'apuntava, igual que els seus col·legues de Madrid, a la identificació de la polèmica amb el procés català. A la secció de Política titulava: “Mas lluita per desvincular el pla sobiranista de la confessió de Pujol”, per explicar tot seguit en el text als seus lectors que el que passava era exactament el contrari: “Malgrat estar retirat de la primera línia, el paper de Jordi Pujol ha estat crucial per a l'avanç de l'independentisme”, així que ara que ha passat a estar sota sospita, doncs... La conclusió només podia ser una. Per si el lector no la captava prou, la posava negre sobre blanc en un article d'opinió el dia 28 Lluís Bassets: “La confessió pot desanimar l'independentisme més moderat i recent”. No sols això, sinó que l'articulista se sumava a les tesis dels columnistes de la premsa dretana espanyola i sentenciava: “En tota la història hi ha un estil inconfusible que es reconeix en tot, que inclou el partit (CiU), el govern català i el conjunt dels líders nacionalistes”.

Malgrat ser prosocialista, o potser per això mateix, *El País* s'ha arreglerat en aquests temes amb els diaris *ABC* i *El Mundo*, donant matracca a Pujol i el nacionalisme i passant ràpidament per sobre del cas Botín.

La insistència de la capçalera socialista en el declivi sobiranista per culpa de l'afer Pujol es repeteix diversos dies. L'1 d'agost informava que malgrat que “L'independentisme renega de Pujol per salvar el procés”, era evident que igual que “la conversió de l'ex-president de la Generalitat a l'independentisme va ser en el seu dia una victòria per al sobiranisme” ara [l'escàndol] “l'ha convertit en un llast” que perjudicarà el procés. En conseqüència començava a veure, o a animar, una alternativa política a través de Duran i Lleida: “Prepara per a novembre l'embrió d'una alternativa” al separatisme.

Igual que els altres dos rotatius de Madrid analitzats, *El País* dedicava moltíssim d'espai a totes les variants de l'assumpte original: els familiars de Pujol, els informes policials –si bé en aquest cas s'ha de fer la precisió important que sempre identifica que es tracta d'això, informes, i no de certeses com deixaven entendre els altres diaris madrilenys–, l'actuació inicial de la fiscalia, les implicacions polítiques... Així mateix, acull moltes opinions –Valentí Puig, Lluís Bassets, Jorge M. Reverte, Xavier Vidal-Folch, Francesc de Carerras...–, si bé no tantes com *El Mundo* i *ABC*, totes crítiques envers el protagonista de l'escàndol.

El fet que el diari no ofereixi la seva hemeroteca en PDF des de maig de 2012 –i que no s'ha tingut accés al paper a cap de les biblioteques i arxius de Palma visitats– fa impossible la quantificació de pàgines, però sens dubte les dedicades al cas Pujol multipliquen per molt les que tingueren com a objecte el cas Botín. I això no hauria d'estranyar gens ni mica: en aquests assumptes la coincidència dels diaris de Madrid és molt alta.

■ LA VANGUARDIA

Sobre el 'cas Botín'. El diari barceloní no dedicava ni una línia de portada el 17 de juny de 2011 al cas Botín. Ocupava dos terços de la pàgina 62, a la secció d'Economia. El titular s'inclinava clarament a donar la versió del sospitós: “La família Botín admet que té patrimoni a Suïssa, ja regularitzat”. Per si no quedava clara la bona voluntat del banquer, un

A pesar de ser editat a Barcelona, *La Vanguardia* no s'ha diferenciat dels tres diaris publicats a Madrid: canya, i molta, contra Pujol, i una discreció absoluta amb Botín.

destacat informava que “la familia Botín ha ingressat uns 200 milions a Hisenda de manera voluntària els últims mesos”.

En el moment que es tancà el cas, el 22 de maig de 2012, *La Vanguardia* es limitava a constatar-ho, asèpticament, a la pàgina 49, d'Economia.

No dedicà ni un editorial ni cap dels seus columnistes trobà la qüestió prou rellevant per opinar sobre el particular.

Sobre el 'cas Pujol'. El fet de ser editat a Barcelona no ha distingit el rotatiu dels seus col·legues de Madrid, en aquest assumpte. El 27 de juliol passat obria amb un titular a quatre de les cinc columnes que reflectia la confessió de l'ex-president. A la segona pàgina el director, Màrius Carol, ja opinava críticament. I a l'interior s'hi dedicaven cinc pàgines d'informació amb dues opinions a càrrec de Joaquín Luna i José Antonio Zarzalejos –antic director de l'ABC, per cert–, que, és clar, crucificaven Pujol.

Els següents nou dies *La Vanguardia* no deixà d'arreglar-se amb els diaris de la capital espanyola analitzats. En totes les edicions l'afer ocupava honors de portada, sigui amb una crida més o menys destacada o com a notícia més important. El dia més espectacular va ser el 30 de juliol. Normalment la primera plana es dedica a diverses notícies.

Aquesta jornada, no. Era ocupada totalment pel cas Pujol, amb una enorme foto de l'ex-president i un titular a cinc columnes, de banda a banda, que no deixava escletar per al dubte sobre què opina l'empresa editora: “Pujol deixa de ser Honorable”. És obvi el joc de paraules entre el títol protocol·lari i l'adjectiu, però no per això deixa de copsar la valoració, tan brutal i descarnada.

Els editorials del diari barceloní són tots molt crítics –“L'enfonsament d'un mite”, “L'herència de Pujol”...– combinats amb l'exhortació a canvis a CDC –“La refundació de Convergència”–. Les informacions segueixen el mateix patró ja vist a la premsa de Madrid. Primer, la confessió de l'ex-president, després les implicacions familiars i llavors l'allau d'informes de la policia, els inicis de les investigacions del ministeri públic, les implicacions polítiques per a CDC i Artur Mas –sempre separant, al contrari dels rotatius madrilenys, el president actual de l'antecessor–: “Pujol admet més de quatre milions sense declarar a Andorra” (dia 26 de juliol), “La família ja ha pagat dos milions a Hisenda” (dia 27), “Els negocis conflictius de la família” (27), “Els doblers dels Pujol a Andorra vingueren de Suïssa” (3 d'agost), “La fiscalia investigarà el patrimoni dels Pujol” (29), “L'Audiència vol el 'cas Pujol'” (31), “La fiscalia demana la història tributària dels Pujol” (1 d'agost), “CDC mostra a Pujol la porta de sortida” (28 juliol), “El cas Pujol i l'ascens d'ERC aboquen [CDC] a la

refundació” (4 d'agost)...

El desplegament d'opinants sobre el tema inicial i totes les ramificacions també cal destacar-lo: als ja citats Carol i Zarzalejos s'hi sumen Joaquín Luna, Pilar Rahola, David González, Francesc Marc-Alvaro, Lluís Foix, Sergi Pàmies, entre d'altres. Signen columnes molt dures contra Pujol, però sense arribar a l'insult, com sí que passa a Madrid i, així mateix, demostren més moderació a l'hora d'analitzar les implicacions polítiques del cas.

Respecte a les pàgines dedicades a l'afer, durant les deu jornades, se n'acumulen fins a 44, a més d'espais d'opinió i els editorials. El dia que més sorprèn és el ja 30 de juliol, quan omple amb el tema més d'11 planes.

O sigui que, en resum, per a *La Vanguardia* el cas Botín no mereix més que dues planes, mentre que el de Pujol bé en justifica vint-i-dues vegades més, a banda de 10 editorials contra cap sobre el banquer, i una gran quantitat de columnes d'opinió sobre l'ex-president per zero referides a la fortuna del financer.

Parts i quarts. L'anàlisi comparativa sobre com han enfocat els quatre diaris els casos Botín i Pujol deixa clar i llampanant que tots han fet parts i quarts. Amb el banquer, tot era prudència, asèpsia, cap valoració i voluntat que se'n parlés el mínim possible. Sobre Pujol, tot el contrari.

I l'espectacle continua.